

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

NATIONAL POLICE DIRECTORATE

Deres referanse:
16/6645-NNO

Vår referanse:
201604312-15 008

Sted, Dato
Oslo, 02.02.2017

**POLITIDIREKTORATETS HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL
ENDRINGER I POLITIREGISTERFORSKRIFTEN KAP 70**

Politidirektoratet (POD) viser til Justis- og beredskapsdepartementets brev 01.11.2016 med høring om endringer i politiregisterloven og -forskriften som følge av implementeringen av EU-direktiv 2016/680. Direktoratet ga i brev 15.12.2016 høringsuttalelse til samtlige endringsforslag bortsett fra forslaget til nytt kapittel 70 i forskriften. I det følgende vil vi kommentere departementets forslag for dette forskriftskapittelet.

Av hensyn til økt brukervennlighet for dette regelverket vil direktoratet foreslå endringer i strukturen på kapittelet og de enkelte bestemmelsene. Direktoratet har utarbeidet forslaget i nært samarbeid med Kripos som er kontaktpunkt for størstedelen av norsk politis kommunikasjon med tredjeland og internasjonale organisasjoner.

Generelt – forslag til omstrukturering av reglene

Departementet opplyser at kapittelet er ment å gjennomføre direktivets kapittel V som gjelder utlevering til tredjeland og internasjonale organisasjoner. Ettersom det er lite rom for nasjonale tilpasninger foreslår departementet å innta direktivets bestemmelser ordrett. Etter direktoratets vurdering gjør dette bestemmelsene vanskelig tilgjengelige og lite brukervennlige. Vi har derfor – i samarbeid med Kripos – utarbeidet et alternativt forslag til struktur på reglene, se vedlagt.

Forholdet til regelverket knyttet til rettsanmodninger

Slik direktoratet leser forslaget er det noe uklart om kapittelet også får anvendelse for rettsanmodninger, og vi ber derfor om at forholdet til dette regelverket avklares i forarbeidene eller forskriftsteksten. Det vises i denne sammenheng til forskrift om internasjonalt samarbeid i straffesaker (FOR 2012-12-14-1227).

Begrepsbruk - personopplysninger og opplysninger

Direktoratet har merket seg at det i departementets forslag til § 70-3 står at kapittelet får virkning for utlevering av *personopplysninger*. Bestemmelsene i kapittelet synes for øvrig å bruke både begrepene *personopplysninger* og *opplysninger*. Sett hen til at politiregisterloven og -forskriften tidvis også regulerer opplysninger om gjenstander anmodes departementet å

bruke personopplysninger konsekvent i kapittelet slik at det ikke oppstår misforståelser rundt dette.

Kapitteloverskrift og inndeling i underkapittel I og II

Etter direktoratets vurdering er de foreslåtte underkapitlene ikke hensiktsmessige, og henger ikke logisk sammen med bestemmelsene i de ulike delene. Vi vil derfor foreslå at kapittel 70 får tittel:

"Utlevering av personopplysninger til tredjeland og internasjonale organisasjoner"

For øvrig ser vi ikke behov for inndeling i underkapitler så lenge hver enkelt paragraf får en klargjørende tittel.

Til § 70-1

Departementet foreslår i denne bestemmelsen å forskriftsfeste at direktivets kapittel V gjennomføres. Direktoratet kan ikke se nødvendigheten av en slik formålsbestemmelse, og er usikker på den rettslige betydningen av bestemmelsen sett i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i kapittelet. Slik direktoratet leser lov- og forskriftsendringene for øvrig, har departementet ikke lagt opp til tilsvarende regelteknikk for gjennomføringen av direktivet i politiregisterloven og -forskriften. Slik direktoratet forstår det har departementet foretatt en vurdering av hvilke av direktivets regler som må gjennomføres, og deretter utformet bestemmelser i tråd med disse. Slik § 70-1 er foreslått, vil bestemmelsen videre kunne medføre uklarheter dersom direktivet skulle endres eller deler oppheves.

Direktoratet foreslår derfor å fjerne den foreslåtte formålsbestemmelsen.

Til § 70-2 Definisjoner

Som en konsekvens av at direktoratet foreslår å fjerne § 70-1 i sin foreslåtte form, vil det være nødvendig å skrive direktivets fullstendige navn i denne bestemmelsen.

Når det gjelder definisjonen av *internasjonal organisasjon* i nr. 3 vil direktoratet foreslå en noe endret ordlyd, se vedlagt forslag til § 70-2.

Slik direktoratet forstår bestemmelsene, gjelder kapittel 70 utleveringer av opplysninger til en avgrenset type internasjonale organisasjoner (organisasjoner som har formål som beskrevet i departementets forslag § 70-6 nr. 2), og ikke utlevering til alle typer internasjonale organisasjoner. Vi foreslår derfor at det settes inn en fotnote fra definisjonsbestemmelsen til denne regelen som direktoratet foreslår satt inn i § 70-4. Videre ber vi om at det i forarbeidene redegjøres for hva slags organisasjoner man her sikter til.

Til § 70-3 og § 70-4

Departementet har gitt de to bestemmelsene tittelen "*virkeområde*" og "*forholdet til tidligere inngåtte avtaler*". Etter direktoratets vurdering vil det være mer brukervennlig å slå disse to bestemmelsene sammen til én bestemmelse som gir et helhetlig bilde av virkeområdet. Det vises til direktoratets forslag til § 70-1.

For øvrig bemerkes at ordet "*tidligere*" bør erstattes med den eksakte datoen for skjæringspunktet (6.mai 2016).

Departementet skriver i § 70-4 første ledd at kapittelet ikke berører Norges forpliktelser etter avtaler som var gjeldende før 6. mai 2016. Direktoratet har merket seg at ordlyden i direktivet art 61 synes å ha et noe annet innhold enn den foreslåtte forskriftsbestemmelsen. Det vises til at det i den engelske ordlyden står "*until amended, replaced or revoked*", mens forskriftsbestemmelsen gir disse avtalene forrang uavhengig av endringer i avtaleverket. For øvrig har direktivteksten også et forbehold om at de gjeldende avtalene er i overensstemmelse med gjeldende EU-rett som ikke er tatt med i den norske forskriftsbestemmelsen.

Direktoratet ber om at det klargjøres i forarbeid hvordan denne regelen vil stille seg ved revideringer av deler av og nye tillegg til disse avtalene, noe som antas å være svært praktisk. Det vises spesielt til avtalen om nordisk politisamarbeid, og Norges forpliktelser etter avtalene om Interpol og Europol. Disse avtalene er gjenstand for løpende endringer, og vi ber om at departementet i forarbeidene klargjør hvordan endringer i avtaleverkene vil forholde seg til denne bestemmelsen.

Til § 70-4 siste ledd:

Forslagets § 70-4 siste ledd og § 70-6 nr. 3 er en særregel for utlevering av opplysninger Norge har mottatt fra andre medlemsland. I disse tilfellene er det krav om at det opprinnelige avgiverlandet skal samtykke til at Norge utleverer opplysningene videre til mottakerlandet. Etter direktoratets vurdering er det uklart om dette innebærer at norsk politi må innhente slikt samtykke i hvert enkelt tilfelle av utlevering eller om det er tilstrekkelig at dette er gjort gjennom for eksempel avtaleverket som ligger til grunn for politisamarbeidet, jf. f.eks. Interpolregelverket.

Til § 70-5

Departementet foreslår her en regel som viser at politiregisterlovens erstatningsregler i § 56 gjelder for denne typen saker. Direktoratet er usikker på nødvendigheten av denne bestemmelsen all den tid dette følger av lovens § 56. Dersom departementet skulle komme til at regelen likevel bør fremgå av forskriftskapittelet foreslår direktoratet at denne prosessuelle regelen flyttes etter de materielle reglene.

Til 70-6: Generelle prinsipper for utlevering av opplysninger

Etter direktoratets vurdering er den foreslåtte bestemmelsen svært vanskelig å lese, og vi vil derfor foreslå å omstrukturere slik at de enkelte reglene blir plassert i egne bestemmelser med informative overskrifter.

Slik vi forstår det angir § 70-6 første ledd nr. 1 krav til formål med og nødvendigheten av utleveringen, mens nr. 2 gjelder krav til mottakeren. Nr. 3 er en særregel for utlevering av opplysninger som er mottatt fra andre medlemsland. Nr. 4 gjelder krav til beskyttelsesnivå hos mottakeren, og synes å være samme regel som forslagets §§ 70-7, 70-8 og 70-9. Slik direktoratet forstår nr. 5 er dette en regel for hvilken vurdering Norge (og andre medlemsland) skal foreta før man eventuelt gir samtykke til at opplysningen kan videreformidles til andre.

Som det fremgår av vedlegget med direktoratets alternative forslag til kapittel 70 foreslår vi at regelen i nr. 1 settes i egen bestemmelse, jf. vårt forslag til § 70-3 med overskriften "*Krav til formålet med og nødvendigheten av utleveringen*". Regelen i nr. 2 foreslås regulert i vårt forslag til § 70-4 *Krav til mottakerens oppgaver*. Regelen i nr. 3 foreslås regulert i en egen bestemmelse om krav om samtykke for utlevering av opplysninger mottatt fra andre medlemsland, jf. vårt forslag til § 70-8. Regelen i nr. 4 foreslås regulert i vårt forslag til § 70-6 "*Krav til beskyttelsesnivå hos mottakeren*" og § 70-7 "*Særlig unntaksregle for utlevering til tross for at kravene til beskyttelsesnivå i § 70-6 ikke er oppfylt*". § 70-6 vil da innebære en samling av departementets forslag til §§ 70-6 nr. 4, 70-7, 70-8, mens departementets forslag til § 70-9 flyttes til § 70-7 og får en noe annen overskrift.

Regelen i nr. 5 gjelder hvilke vurderinger norsk politi skal legge til grunn når de vurderer å gi samtykke til at mottakeren av opplysningene skal kunne videreformidle opplysningene til andre land, og bør reguleres i egen bestemmelse, jf. direktoratets forslag til 70-9. Når det gjelder denne bestemmelsen ber direktoratet om at det i forarbeidene eller bestemmelsens ordlyd gis nærmere retningslinjer for denne vurderingen.

Andre og tredje ledd i departementets forslag til § 70-6 er en unntaksregel fra første ledd nr. 3, og direktoratet foreslår denne bestemmelsen tatt inn i vårt forslag til § 70-8.

Særlig om kravet til samtykke i departementets forslag til § 70-6 nr. 3, jf. direktoratets forslag til § 70-8

I departementets forslag til bestemmelse skal "*medlemslandet*" samtykke til videre utlevering. Direktoratet ber om at det klargjøres hvorvidt dette samtykket kan gis generelt eller om det må gi i hver enkeltsak. Det vises våre merknader til under punktet "*Til § 70-4 siste ledd*" ovenfor.

Særlig om unntaket fra kravet til samtykke i departementets forslag § 70-6 annet og tredje ledd, jf. direktoratets forslag § 70-8 annet og tredje ledd

Den foreslåtte bestemmelsen gjør unntak fra kravet om samtykke for videre utlevering av opplysninger norsk politi har mottatt fra andre medlemsland. Det skilles i denne sammenheng på en trussel mot et lands "offentlige sikkerhet" og et lands "vesentlige interesser", jf. at trussel mot et tredjelands "vesentlige interesser" ikke omfattes av unntaksbestemmelsen. Direktoratet ber om at det nærmere innholdet i – og forskjellen på – de to begrepene klargjøres i forarbeidene slik at det fremkommer klart når det ikke kan gjøres unntak for kravet til samtykke.

Videre ber direktoratet om at det, enten i ordlyden eller i forarbeidene, klargjøres hvilken myndighet i medlemslandet som har kompetanse til å samtykke til slik videre utlevering, jf. § 70-6 siste ledd. I utgangspunktet antas at den instans som sendte opplysningene til norsk politi er rette instans også for henvendelse om samtykke. Sett hen til systemet i kapittelet og lov-/forskriftsverket for øvrig med at det er den behandlingsansvarlige som beslutter om utlevering skal skje, jf. f.eks. §§ 70-11 og 70-8, blir det et spørsmål om norsk politi må kontakte behandlingsansvarlig i avsenderlandet. Dette vil i så fall kunne by på utfordringer med hensyn til å kjenne avsenderlandets interne organisering. Departementet anmodes derfor om å redegjøre for hvilke krav som knyttes til norsk politis aktivitetsplikt for å forsikre seg om at rette instans i avsenderlandet har samtykket til videre utlevering.

Til § 70-7 og § 70-8

Det vises til det som er skrevet om § 70-6 nr. 4 ovenfor. Direktoratet foreslår å plassere reglene knyttet til mottakerens beskyttelsesnivå i en egen bestemmelse tidlig i kapittelet, jf. vårt forslag til § 70-6.

Når det gjelder regelen i departementets forslag § 70-8 nr. 2 vil Direktoratet understreke viktigheten av at det i forskriftens forarbeid gis nærmere retningslinjer for vurderingen av hva som er "tilstrekkelig beskyttelsesmekanismer".

Direktoratet vil for øvrig be om at det klargjøres i ordlyden eller forarbeidene hvordan bestemmelsen i departementets forslag § 70-8 annet ledd (jf. direktoratets forslag § 70-6 annet ledd) er tenkt praktisert, herunder om det siktes til informasjon om regelmessige utleveringer eller i hvert enkelt tilfelle. Direktoratet er skeptisk til om det av ressursmessige hensyn er mulig å gi slik informasjon i hvert enkelt tilfelle, herunder hvordan informasjonen skal mottas av tilsynet.

Til § 70-9

Bestemmelsen er en særlig unntaksregel for utlevering til tross for at vilkårene i § 70-7 eller § 70-8 ikke er oppfylt, og som konsekvens av at direktoratet foreslår å slå sammen og flytte de to andre bestemmelsene vil vi også flytte denne regelen. Det vises til vårt forslag til § 70-7.

Når det gjelder innholdet i bestemmelsen ber vi om at departementet i forarbeidene redegjør for de nærmere vurderingstemaene. Det vises for eksempel til hva som ligger i begrepet "enkelttilfeller" og i begrepet "et lands offentlige sikkerhet" (jf. her også vår merknad om dette og begrepet "vesentlige interesser" i tilknytning til departementets forslag til § 70-6 annet ledd). Slik direktoratet leser bestemmelsen synes det å være en svært vid unntaksregel i stor utstrekning slår bena under hovedreglene for utleveringene.

Til § 70-10

Den foreslåtte bestemmelsen er en unntaksregel fra kravene til hvilke oppgaver/ansvar mottakeren av opplysningene har, jf. departementets forslag til § 70-6 nr. 2. Ettersom direktoratet foreslår å flytte hovedregelen til § 70-4 vil vi også foreslå å flytte regelen i § 70-10 til § 70-5.

Etter direktoratets vurdering er den foreslåtte § 70-10 svært vidt formulert, og kan synes å hjemle utlevering i strid med hovedregelen i stor utstrekning. Direktoratet ser derfor, på samme måte som i vår merknad til forslaget § 70-9, et behov for en grundig redegjørelse for det nærmere innholdet i de vurderingene bestemmelsen gir anvisning for.

Til § 70-11

Bestemmelsen tilsier at den behandlingsansvarlige skal beslutte utleveringen og sørge for tilfredsstillende notoritet. (Bestemmelsen er satt inn som § 70-10 i direktoratets forslag.) Dette er i samsvar med politiregisterforskriften § 11-4 og i så måte trolig unødvendig. Dersom departementet likevel finner grunn til å regulere notoritetsplikten her, så er det behov for å avklare hvem som skal ivareta notoritetsplikten i gitte situasjoner. Dette gjelder særskilt i de tilfeller hvor Kripos er nasjonalt kontaktpunkt for utveksling av informasjon til utlandet, eksempelvis gjennom Interpol og Europolsamarbeidet. I disse tilfellene vil det gjerne utveksles

informasjon fra straffesaker hvor behandlingsansvaret og selve beslutningen om utlevering foretas av det enkelte distrikt og særorgan som behandlingsansvarlig for sin straffesak, mens kommunikasjon og notoritet ved behandlingen ivaretas av Kripos som nasjonalt kontaktpunkt og i henhold til avtaleverket i eksempelvis Interpol og Europol. Direktoratet er således usikre på hvem som skal ivareta notoritetsplikten i disse tilfellene.

Direktoratet og Kripos stiller gjerne til møte i departementet for å gjennomgå vårt alternative forslag til forskriftstekst.

Med hilsen

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Hanne Skallerud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur